Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2026/27:MJU2y

Kommissionens arbetsprogram 2027

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 3 november 2026 att ge övriga utskott möjlighet att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2027.

Miljö- och jordbruksutskottet yttrar sig över kommissionens arbetsprogram med utgångspunkt i de delar som berör utskottets beredningsområde. Dessa delar finns främst under rubrikerna Att upprätthålla vår livskvalitet: livsmedelsförsörjning vatten och natur och En ny plan för Europas hållbara välstånd och konkurrenskraft.

I yttrandet finns en avvikande mening (M, SD, KD, L) och ett särskilt yttrande (V, MP).

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram

Arbetsprogrammet

Den 4 november 2026 presenterade kommissionen sitt arbetsprogram för 2027, Europeiska unionen – sida vid sida med varandra (COM(2026)710 final). Arbetsprogrammet består av ett huvuddokument och fyra bilagor i vilka kommissionen listar nya initiativ (bil. 1), prioriterade förslag som väntar på behandling (bil. 2), kommande återkallelser av föreslagna rättsakter (bil. 3) och planerade upphävanden av rättsakter (bil. 4).

Programmets centrala mål är att bygga Europa starkare och oberoende genom samarbete på olika nivåer och över gränserna. I en föränderlig omvärld måste EU enligt kommissionen

- fullborda den inre marknaden
- stärka Europas konkurrenskraft och förenkla lagstiftningen
- integrera länder i utvidgningsprocessen tätare och utöka nätverket av handelspartnerskap
- stärka försvarsförmågan för att skydda våra medborgare
- stötta Ukraina när det gäller att bemöta drönarattacker, hybridhot, desinformation, skogsbränder och andra konsekvenser av klimatförändringarna
- kämpa för våra värderingar och försvara demokratin och rättsstaten
- hålla fast vid de beslutade klimatmålen, där begränsnings- och anpassningsåtgärder förstärker varandra – i kombination med ett nytt ramverk för klimatresiliens – samtidigt som vi säkerställer vattenresiliens och en välmående natur.

Av de områden som kommissionen avser att prioritera under 2027 bedöms utskottet beröras främst av förslagen under rubrikerna Att upprätthålla vår livskvalitet: livsmedelsförsörjning, vatten och natur och En ny plan för Europas hållbara välstånd och konkurrenskraft.

Utskottets ställningstagande

Behov av ett stärkt djurskydd genom en horisontell djurskyddslagstiftning inom EU

Som miljö- och jordbruksutskottet tidigare har konstaterat är ett stärkt djurskydd inom EU en prioriterad fråga för Sverige, men också för andra medlemsstater. Utskottet välkomnar därför kommissionens avsikt att i december 2026 presentera reviderade djurskyddsregler för vissa lantbruksdjur. Utskottet vill dock framhålla behovet av ytterligare åtgärder för att stärka djurskyddet på EU-nivå och särskilt betona betydelsen av en horisontell

lagstiftning med höga ambitioner. Ett förbättrat djurskydd inom EU är av avgörande betydelse för djurens hälsa och välfärd. Utskottet vill därför på nytt efterfråga en högre ambitionsnivå utifrån de utfästelser som kommissionen gjorde i strategin Från jord till bord (COM(2020)381). Kommissionen har åtagit sig att se över djurskyddslagstiftningen för att anpassa den till de senaste vetenskapliga rönen, utvidga dess tillämpningsområde, göra den lättare att tillämpa och i slutändan säkerställa en högre djurskyddsnivå. Utskottet anser att det är mycket beklagligt att kommissionen ännu inte har fullgjort dessa åtaganden och att den inte heller aviserar några sådana planer i arbetsprogrammet för 2027.

En höjd ambition i klimatpolitiken för att nå målen

Utskottet välkomnar kommissionens avsikt att fortsätta att verka för att nå klimatmålen. Utskottet är också positivt till de förslag som kommissionen har presenterat under 2026 för att bidra till måluppfyllelsen. Utskottet vill samtidigt framhålla att ambitionsnivån måste höjas ytterligare för att ligga i linje med den senaste forskningen. Utskottet vill särskilt tydliggöra att den pågående översynen av EU:s utsläppshandelssystem (EU ETS) inte får resultera i en sänkt ambitionsnivå där övriga sektorer tvingas bära omställningen på ett oproportionerligt sätt. Systemets trovärdighet måste upprätthållas och företagen behöver långsiktiga spelregler för att nödvändiga investeringar i fossilfria lösningar ska komma till stånd.

Utfasningen av PFAS måste prioriteras för att skydda miljö och hälsa och för att upprätthålla en hög vattenkvalitet

Utskottet konstaterar att kommissionens arbetsprogram inte innehåller några initiativ för att komma till rätta med de problem för miljö och hälsa som orsakas av de s.k. evighetskemikalierna och då främst per- och polyfluorerade alkylsubstanser (PFAS). Detta är mycket beklagligt. Sverige har tagit en ledande roll i arbetet mot PFAS och utskottet önskar att kommissionen också prioriterar arbetet för ett brett PFAS-förbud på EU-nivå, med undantag för sådan användning som är nödvändig för samhället och där det inte finns alternativ. Vidare har utskottet tidigare uttalat att en hållbar kemikalieanvändning generellt är en självklar utgångspunkt. I det sammanhanget vill utskottet återigen framföra att det ser med oro på de kvarvarande problemen med s.k. cocktaileffekter och att det fortfarande finns oreglerade farliga ämnen i konsumentnära produkter. Utskottet vill därför understryka betydelsen av att intensifiera kommissionens arbete med förslag för att öka utfasningen av farliga ämnen, framför allt PFAS.

Utskottet välkomnar kommissionens förslag om att vidta åtgärder för att hjälpa jordbrukssektorn att stå bättre rustad inför extrema väderförhållanden i framtiden genom ett europeiskt vatteninitiativ. Det är viktigt med åtgärder för en bättre förvaltning av våra livsviktiga vattenresurser. Utskottet vill i detta sammanhang understryka betydelsen av att kommissionen i detta arbete även

inkluderar perspektivet om en höjd kvalitet på dricksvattnet och frågan om hur PFAS och andra farliga ämnen i dricksvattnet ska hanteras.

Fiskeripolitiken måste vara långsiktigt hållbar i hela EU

Utskottet är positivt till de riktade förslag för att stärka fisket och vattenbruket i omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt livsmedelssystem som kommissionen avser att presentera i enlighet med Vision 2040 (COM((2026)701 final). Utskottet vill samtidigt understryka att situationen för fiskbestånden i Östersjön är mycket allvarlig, framför allt för sill och strömming. En förändring av förvaltningskulturen är nödvändig. Utskottet kan konstatera att förhandlingarna om 2027 års fiskekvoter för Östersjön resulterade i kvoter som generellt är betydligt högre än de som kommissionen ursprungligen föreslog – ett förhållande som riskerar att påverka beståndens återhämtningsförmåga negativt. Utskottet anser att kvoterna borde ha satts lägre, särskilt för sill och strömming. Strömmingen är navet i Östersjöns ekosystem och mer måste göras för att säkra en ordentlig återhämtning. Mot denna bakgrund vill utskottet understryka betydelsen av att kommissionen inför kommande förhandlingar håller en fortsatt hög ambitionsnivå och verkar för restriktivt satta fiskemöjligheter i Östersjön.

Enligt utskottet är det viktigt att kommissionen i sitt arbete tar större hänsyn till den särskilt brådskande prioritering som situationen i Östersjön medför. Internationella havsforskningsrådets (Ices) arbete är en viktig utgångspunkt för bedömningen av fiskbeståndens status i bl.a. Östersjön. När det gäller Ices vetenskapliga bedömning föreligger behov av att utveckla bedömningsgrunderna med fler biologiska parametrar. Utskottet anser att kommissionen bör verka för en översyn av Ices arbetsformer och bedömningsgrunder.

Regelförenklingsarbetet måste bedrivas på ett hållbart sätt

Kommissionen har under senare tid haft ett stort fokus på att minska företagens administrativa börda och stärka deras konkurrenskraft. Utskottet har vid flera tillfällen understrukit betydelsen av att kommissionens förenklingsarbete inte medför negativa konsekvenser för miljön och klimatet. Utskottet vidhåller att det är välkommet med regelförenkling för att minska den administrativa bördan, men det är viktigt att detta arbete genomförs på ett hållbart sätt.

Stockholm den 26 november 2026

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Oskar Svärd (M), Åsa Westlund (S), Sofia Skönnbrink (S), Victoria Tiblom (SD), Malin Larsson (S), Lars Johnsson (M), Andrea Andersson Tay (V), Peter Eriksson (SD), Joanna Lewerentz (M), Magnus Oscarsson (KD), Jytte Guteland (S), Tomas Brandberg (SD), Aida Birinxhiku (S), Camilla Mårtensen (L), Katarina Bosetti-Kristoffersson (S) och Emma Brihall (C).

Avvikande mening

Kommissionens arbetsprogram 2027 (M, SD, KD, L)

Oskar Svärd (M), Victoria Tiblom (SD), Lars Johnsson (M), Peter Eriksson (SD), Joanna Lewerentz (M), Magnus Oscarsson (KD), Tomas Brandberg (SD) och Camilla Mårtensen (L) anför:

I vissa delar har vi en annan syn på kommissionens arbetsprogram än vad utskottet ger uttryck för.

EU kommer även framledes att ha en central roll för att hantera och lösa flera av de miljörelaterade problem som kan vara av global, regional eller nationell art. Det gäller kanske tydligast Sveriges höga ambitioner gällande klimatet men även fiske och andra havsrelaterade verksamheter. Det är därför angeläget att EU framöver har effektiva processer och arbetssätt för att kunna driva de miljörelaterade frågor där just EU är den naturliga arenan.

Det är i sammanhanget viktigt att även lyfta fram att för att EU och dess medlemsländer ska kunna fortsätta driva på för en bättre miljö måste det samtidigt finnas en bred samsyn om vikten av tillväxt och av en god ekonomisk utveckling. Det är när företag ser möjlighet till tillväxt och medborgare känner att deras ekonomi är god som kraften att främja miljön är som starkast. Då finns både de finansiella möjligheterna att satsa på naturen och miljön och en bred acceptans hos enskilda att göra förändringar. Om tillverkning eller produktion, som ett resultat av reglering på EU-nivå, i stället flyttar till andra delar av världen leder det med stor sannolikhet till en sammantaget negativ miljökonsekvens på global nivå. Det är därför centralt att EU i varje läge eftersträvar regelverk för miljön, eller andra syften, som värnar unionens konkurrenskraft och tillväxt. Av den anledningen anser vi t.ex. att regelförenklingsarbetet som huvudregel ska ses som ett led i främjandet av EU:s miljöarbete.

Vi ser av samma anledning vikten av att beslut som rör exempelvis PFAS måste utformas på ett sätt att bl.a. unionens jordbruksföretag inte tappar både produktion och konkurrenskraft, med ökad import från länder med lägre skyddsambitioner som negativt resultat.

Särskilt yttrande

Kommissionens arbetsprogram 2027 (V, MP)

Emma Nohrén (MP) och Andrea Andersson Tay (V) anför:

Vi står bakom utskottets ställningstagande. Därutöver vill vi även framhålla att vi är kritiska till kommissionens planerade översyn av fågeldirektivet samt art- och habitatdirektivet. Den planerade översynen riskerar att leda till ett försvagat skydd och ytterligare förluster av arter och livsmiljöer. Vi har för avsikt att följa frågans fortsatta utveckling.

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2026